OSTNÍK

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 432.
Ročník 43.
Září 2014

***Gymnocalycium gibbosum* var. *chubutense*, Puerto Madryn**

Z naší činnosti

Poslední přednášku před prázdninami dne 2. 6. 2014 pro nás připravil Ing. Jaromír Chvastek z Frýdku - Místku, aby nám ukázal kvetoucí kaktusy ze své sbírky. Po záplavě cestopisných přednášek, zase jedna přednáška plna nádherných kvetoucích kaktusů ve sbírce. Už jsme pomalu zapomněli, že před pár léty přednášky tvořily většinou kvetoucí rostliny. Dnes se někteří pěstitelé opět uchylují k přednáškám, v kterých je hodně kvetoucích rostlin. Navíc kaktusy nafocené ve sbírce s černým pozadím a dobře naaranžované, vypadají podstatně lépe než vypadají ve skutečnosti. Důkazem byly i vynikající obrázky našeho přednášejícího. Jarda nám představil např. kvetoucí hybridy astrofyt, kterým se v poslední době věnuje. Ukázal i další mexické speciality od mamilárií, echinocereusů, echinokaktusů, stenokaktusů, turbiňáků, thelokaktusů až po jihoamerické zástupce gymen, ayloster, notokaktusů, lobivií, mediolobivií, parodií či weingartií. Skvělé snímečky doplnil svými pěstitelskými informacemi, které jsou k nezaplacení.

Obrázky našich členů

Dnešní obrázky jsou všechny nafotografování v Argentině a doplňují článek „Gymna východního pobřeží Patagonie“. Uprostřed tohoto čísla se nachází také barevná příloha k už zmíněnému článku. Kromě gymen je zde ukázka jiných rostlin, rostoucí společně s kaktusy na lokalitě KL10-003, Tandil, směr Balcarce 8 km, patník 158:

Trifurcia lahue, Cypella herbertii, Pavania hastata, Tillandsia bergerii

Gymnocalycium gibbosum* var. *chubutense

KL13-019, Puerto Madryn, jižně

Gymnocalycium reductum* ssp. *leeanum* var. *schatzlianum

KL10-005, Balcarce, nad závodní dráhou

Gymnocalycium gibbosum* ssp. *brachypetallum

KL08-005, General Conesa, 5 km sev. Ruta 251

Klub kaktusářů v Ostravě - 60 let

Aniž by to kdokoliv zpozoroval, oslavil Klub kaktusářů v Ostravě v letošním roce 60. výročí od svého založení v roce 1954. Jen krátká zmínka byla začátkem roku v Ostníku. Chystali jsme se na důstojné oslavy, ale dočkali jsme se několika nečekaných ztrát z řad našich významných členů. Raději jsme od mimořádných akcí upustili a věnovali se už zaběhnutým akcím jako zájezd, výstava či mezinárodní setkání kaktusářů Pobeskydí. Výjimkou je setkání gymnofilů, které proběhne ku příležitosti naši šedesátky v Havířově, v pěkném prostředí hotelu Rudolf. Závěrečné rozloučení z rokem 2014 se však uskuteční na prosincové schůzce, která proběhne už tradičně v pátek 12. 12. 2014 v restauraci Oáza. Přednášku přislíbil Ing. Josef Odehnal z Brna o své poslední cestě po Peru a Bolivii v letošním roce. Přijedou i vzácní hosté z jiných Klubů, aby se s námi podíleli na zdárném zakončení sezóny. Starší členové odcházejí a mladí se do klubové činnosti zvláště nehrnou. Přál bych si, aby se situace změnila a počet členů narůstal, aby naši následovníci mohli za pár let oslavit stovku. Přeji KKO do dalších let hodně a hodně úspěchů. KL

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulenten č. 7 / 2011

V poslední době nemá redakce šťastnou ruku při výběru titulního snímku na obálku časopisu. Tentokrát jde o foto dvou listů ***Cheiridopsis denticulata***, na nichž jsou zajímavé jen jejich špičky končící malým červeným zoubkem. Kdyby nebyl uveden název rostliny asi by ji nikdo nepoznal.

Příspěvek Pavla Pavlíčka má poetický název „Kaktusové perly z Duranga“. Popisuje náročnost cesty (teplota 40 °C), sucho a uvádí nálezy krásných mamilárií, včetně kvalitních snímků nalezišť a kvetoucích ***Mammillaria saboe* subspec. *rozcekii*** a ***Echinocereus adustus* subspec. *roemerianus.*** Nekvetoucí mamilárie bylo přes GPS údaje o lokalitě výskytu těžké najít, jsou malé a nenapité i z velké části zatažené do půdy. *M. saboe* má čtyři podruhy*: saboe, rozcekii, goldii* a *haudeana.* Všechny mají poměrně malé tělo (proto se často roubují) a bohatě zářivě červeně kvetou. Zmíněný echinocereus s dlouhými, šedými až černými trny a s velkými červenofialovými květy, roste také na stejné lokalitě s mamilárií. Silnější vrstva půdy na mírném svahu skal obsahuje poměrně větší podíl humusu a je zarostlá řídkým křovím. Autor doporučuje dát jej v létě na dobře sluněné místo, zimovat při ± 10 °C.

Následující článek o ***Armatocereus rauhii*** je klasickou ukázkou „detektivního“ pátrání v terénu, herbářích a v cestovním deníku prof. W. Rauha z jeho cest po severu Peru. Tento cereus, charakteristický mezi peruánskými kaktusy, je v Evropě mezi kaktusáři téměř neznámý. Příčinou je hlavně jeho výška (6 - 7 m) a váha (s kořenovým balem stovky kg). Od jiných ceresů se liší malým počtem velmi krátkých trnů a zpravidla úplným chyběním středních. Pokožka je modrošedá a zatím co ostatní armatoceusy mají květy bílé, tento kvete červeně. Roste v úzkém údolí na stoku řek Huancabamba a Marañon. U vesnice Balsas, ležící několik kilometrů proti proudu řeky Marañon, roste ***Ar. rauhii* subspec. *balsasensis***, lišící se jen kratšími úseky mezi přírůstky sloupovitého těla a matnější zelenou pokožkou. Autoři porovnávali údaje v cestovních denících Rauha s materiálem uloženým v herbářích v Peru a ve Švýcarsku i s vlastními zkušenostmi získanými na nalezištích. Článek provází 13 snímků pořízených jak na nalezištích, tak z herbářů a písemných dokumentů.

E. Seifert popisuje svůj „snadný způsob **ošetření semen**“. Sebrané plody uloží do papírových sáčků, v nichž důkladně vyschnou. V zimě, mimo velmi drobných semen (parodie, strombokaktusy, blosfeldie apod.), je na 1 - 2 dny namočí v misce s vodou a přídavkem kapky smáčedla. Déle máčená semena mohou plesnivět. Pak je vylije na čajová či kávová sítka s oky přiměřenými velikosti semen, jemně je tře o sítko a proplachuje. Snadno se rozpadající slupky semen (např. astrofyt, echinopsisů, echinocereusů, gymnokalycií) lehce odstraní při vysypání opraných semen ze sítka na savý papír, kde se nechají zcela vyschnout. Namočené plody mamilárií s drobnými semeny nalije do mixéru který na kratičko spustí. Klíčivá semena se usadí na dně nádobky mixéru, ostatek vylije. Vyšší otáčky mixéru užívá též k ošetření semen s velmi tvrdou slupkou (např. zimovzdorných opuncií). Myslím, že tento postup je vhodný pro firmu s velkou sklizní semen, pro běžného kaktusáře velký význam nemá.

Gymnocalycium andreae bylo popsáno r. 1936 Backebergem. Má ploše kulovité až lehce vytáhlé tělo o Ø 6 cm a výšce 5 cm, které při bázi odnožuje, takže

vznikají skupiny hlav. Pokožka je modrozelená či modrošedá. Plochá žebra (8 - 12) člení příčné rýhy. Na areolách s bělavou plstí je 6 - 10 krajních, bělavých, u báze načervenalých, až 40 mm dlouhých trnů. Směřují do stran nebo přiléhají k tělu. Střední obvykle chybí. Květy v blízkosti temene mají trychtýřovitý tvar, zelenou květní trubku a korunní plátky žluté s tmavší špičkou, žlutou čnělkou i bliznou. Roste v trávě mezi kameny na skalách v argentinských provinciích Cordoba ve výšce 900 – 2300m. Dobře se množí výsevem a snadno kořenícími odnožemi. Pěstovat v propustném minerálním substrátu s příměsí hlíny a humusu, nebo rašeliny. V létě vydatněji zalévat po krátkém vyschnutí substrátu, přidat hnojivo pro kaktusy. Zimovat na světle v suchu, bez mrazu. V létě se nejlépe daří v pařeništi, nesnese výsluní a úpal, úspěšná může být kultura na okně. Podle tvaru semen patří do podrodu *Gymnocalycium.*

Gymnocalycium baldianum (název podle sběrače Baldi-ho) bylo popsáno 1925 samým Spegazzinim. Má kulaté, ploché tělo o Ø 6 - 7 cm, zpravidla neodnožující, se 9 - 11 kolmými žebry, která jsou příčnými rýhami členěná na hrbolky. Oválné areoly nesou trochu špinavě bílé plsti a rovné až lehce přihnuté, 7 - 12 mm dlouhé trny rohovinové barvy s červenohnědou patou. Střední obvykle chybí, krajních bývá 3 - 7. Květy rostou kolem temene, mají 30 - 45 mm dlouhou tmavě zelenou až načervenalou trubku. Květní plátky jsou sytě červené, někdy i nafialovělé nebo oranžové. Čnělka je červená i nažloutlá, blizna bělavá. Podle tvaru semen patří do podrodu *Gymnocalycium.* Roste v argentinské provincii Catamarca na hlubších půdách ve výšce 800 - 2000 m. Množí se výsevem, daří se v propustném, humózním substrátu s příměsí hlíny. V létě častější zálivka, případně i s přídavkem hnojiva pro kaktusy. V zimě sucho, na světlém, bezmrazém místě. Nesnáší úpal, vhodné je dobře větrané místo na balkoně, v pařeništi, chránit před přímým sluncem. Pro krásné květy je to oblíbená rostlina.

Je popsána nová sulkorebucie z Bolivie - ***Sulcorebutia insperata*** (= neočekávaná). Autor R. Miller ji našel v provincii Tomina, která je domovem řady nových sulkorebucií (*Sulcorebutia crispata, Scr. roberto-vasquezii* (s bílým květem), *Scr. azurduyensis, Scr. tarvitensis, Scr. heliosoides, Scr. viridis, Scr. atrospinosa, Scr. lamprochlora*) a dalších, dosud nepopsaných druhů. Teprve jejich další a delší studium ukáže, nakolik se jedná o samostatné druhy. Jejich samostatnost a odlišný vzhled autor přisuzuje měnícím se podmínkám, ve kterých rostou (nadmořská výška, složení substrátu, expozice slunci a vlhkosti) a přírodními překážkami mezi jejich nalezišti. *Scr. insperata* má kulaté, zřídka odnožující tělo velikosti 7 x 7 cm, s krátkým (max. 3 cm) lehce řepovitým kořenem a sytě zelenou pokožkou. Spirálovitá žebra se člení na malé hrbolky, nesoucí areoly. Z nich vyrůstá cca 20 hladkých, 3 - 20 mm dlouhých trnů. Jsou ohebné, nebodavé, odstávají od těla, světle až černohnědé. Květy rostou z dolní poloviny těla na starších areolách. Mají delší květní trubku, trychtýřovitý tvar, jsou až 55 mm dlouhé, plně rozevřené mají v Ø až 60 mm. Květní plátky jsou sytě červené s karmínovou špičkou, čnělka a blizna jsou žlutobílé. Množí se výsevem téměř černých semen cca 1,5 mm dlouhých. Článek je doplněn 12 snímky.

Návštěvníci Kanárských ostrovů mohou vidět řadu parků a zahrad s pestrou flórou i faunou tropických oblastí. Blíže je popsán park Oasis na ostrově Fuerteventura, v němž údajně roste 28.000 kaktusů a ostatních sukulentů ze 2300 druhů. Prohlídku parku je však nutné začít časně ráno, protože už v 11 hodin žhnoucí slunce a teploty ≥35 °C mění prohlídku v utrpení. Jsou zde mohutné exempláře *Echinocactus grusonii, Pachycereus pringlei, Espostoa guentheri*, *Opuntia galapageia,* nebo *Aloe dichotoma.* I když půda je pokryta vrstvou lávové drti a v půdě

je uloženo potrubí k zalévání rostlin, drobnějším kaktusům nehluboko kořenící, např. mamiláriím, se v tomto prostředí příliš nedaří (6 snímků).

Doporučované kaktusy a sukulenty: ***Mammillaria dixanthocentron*** (nalezena v kaňonu Omelin na jihu Mexika, popsána Backebergem r. 1963. Má nápadně dlouhé, k tělu přihnuté, zlatavě žluté trny, válcovité tělo o Ø 7 - 8 cm a výšce ve stáří až 25 cm. Dobře roste v minerálním, lehce kyselém substrátu, bohatě kvete věncem růžových květů. V létě vydatněji zalévat, v zimě sucho a aspoň 8 - 10 °C. Množí se jen semeny, neodnožuje); ***Strombocactus disciformis*** (popsán již r. 1922, přesto je pořád ve sbírkách hledanou vzácností. Má velmi malá semínka, semenáčky rostou pomalu a jsou choulostivé. Proto se často roubují, při Ø cca 15 mm jsou již schopné kvést. Pravokořenné vyžadují drobnozrnný substrát s malou příměsí humusu. Opatrně zalévat od března do dubna, jinak sucho, v zimě stačí teplota těsně na 0°C); ***Uebelmannia pectinifera* subsp. *flavispina*** (další velká vzácnost ve sbírce. Kultura je těžká, z přírody je zvyklá na tropické klima. Může dorůst až 35 cm výšky při Ø 11 cm. Na vlastních kořenech pěstované kusy vyžadují kyselý, humózní, dobře propustný substrát. Roubování hlavy větších rostlin je riskantní, malé semenáčky mají být roubovány na silné podložky); ***Eriosyce*** *(Neochilenia)* ***napina* subsp. *aerocarpa*** (pochází z Čile (poušť Atacama), kde roste v křemičitém písku s kameny. Potřebuje růst na výsluní s dobrým provětráváním, zcela propustný minerální substrát a pro mohutný řepovitý kořen hluboký květináč. Jen slabá zálivka, roste pomalu, v zimě sucho a teploty okolo 0 °C. Množí se výsevem); ***Gibbeum dispar*** (roste na břidlicích v malé lokalitě Jižní Afriky - Malé Karoo. Pěstovat v minerálním substrátu, na slunném místě, lehká zálivka po celý rok. V zimě nesmí teplota klesnout pod 5 °C. Množí se výsevem a dělením větších trsů listů); ***Larryleachia cactiforme*** (na prvý pohled vypadá jako zavalitý kaktus bez trnů. Roste ve východní části Namibie a Jižní Afriky, kde prší jen v zimních měsících. Pěticípé květy připomínají květ stapélií, jejich barva je proměnlivá. Pěstovat v propustném minerálním substrátu, od dubna do října každých 10 - 14 dnů důkladně zalít, v zimě sucho a aspoň 10 - 15 °C).

MUDr. Vladimír Plesník

Zájezd na Plzeňsko 2014

Poslední víkend v květnu (30. 5. - 1. 6. 2014) jsme vyrazili na třídenní zájezd do sbírek Plzně a okolí. Od DK Vítkovic jsme vyrazili v pátek už v 6. hodin ráno, abychom do Plzně dorazili co nejdříve. Po obědě jsme vyrazili do první sbírky Pavla Duchka v Ledci, pak už se všichni těšili do Třemošné, kde má sbírku Miroslav Hájek. Zajeli jsme do sbírky Karla Šlajze, který nám domluvil návštěvu ve sbírce Miroslava Naxery. Bylo to příjemné a úspěšné završení prvního dne, v nedaleké restauraci jsme povečeřeli a šli se uložit na ubytovnu firmy INDOSS spol. s r.o. Po osmé hodině ráno nás už čekal předseda Plzeňských kaktusářů Petr Česal, který má své rostliny na dvou místech. Nádherná sbírka byla rovněž v Černici, kde bydlí Václav Procházka. Po obědě následovala návštěva sbírek Petra Kutáka, který má rostliny rovněž na dvou místech. Poslední sobotní sbírka byla u Milana Kůrky, kde na stolech kvetlo spoustu červeně kvetoucí echinocereusy. V neděli ráno jsme jeli do nedaleké nádherné sbírky Jiřího Musila, který byl hlavním organizátorem tohoto velmi

úspěšného zájezdu, co což mu velmi děkujeme. Na zpáteční cestě jsme zajeli do Klabavy, kde má pěknou sbírku Václav Rous.

Pavel Duchek,

Miroslav Hájek,

Karel Šlajz,

Miroslav Naxera,

Petr Česal

Václav Procházka,

Petr Kuták,

Milan Kůrka,

Jiří Musil,

Václav Rous

Závěrem lze konstatovat, že plzeňské sbírky jsou velmi pěkné a zájezdy do sbírek mají perfektně zorganizované. Děkujeme všem, kteří nás mile přijali, zvláštní poděkování patří Jirkovi Musilovi, díky. Jelikož zbylo trochu času, navštívili jsme výstavu kaktusů v Brně, která byla také velmi pěkná. Podle ohlasů byl zájezd velmi, velmi úspěšný. KL

Výstava kaktusů 2014

KK v Ostravě uspořádal ve dnech 4. - 6. 6. 2014 výstavu kaktusů a jiných sukulentů ve Stanici přírodovědců v Ostravě – Porubě, kde vystavovalo rostliny 7 členů: Frýdl František, Klouda Pavel, Král Lumír, Lichý Bedřich a Petr, Nedbálková Petra, Potykovi Otové, Štarha Roman. Vystaveno bylo asi 730 rostlin, jak kaktusů, tak i jiných sukulentů. Viděli jsme kolekce mamilárie, koryfanty, sulkorebucie, gymna, ariokarpusy, echinocereusy, astrofyta, telokaktusy a další zajímavé, často kvetoucí druhy. Ze sukulentů převládaly velké keřovité nebo kaudexní rostliny, ale byly k vidění i miniaturní litopsy, delospermy a další nádherné kytičky.

První den se přišlo podívat nejvíce platících návštěvníků (celkem 72), v následujících dnech už to bylo podstatně méně, přibližně po 40 návštěvnících denně. Celkem se přišlo na výstavu podívat asi 150 platících návštěvníků.

Výstava byla pěkná, ale mohla být podstatně hezčí, kdyby se zapojilo více členů. Počet vystavovatelů stále ubývá, stejně jako počet vystavovaných rostlin. Asi je pryč doba, kdy členové přinesli jen několik svých rostlinek, aby předvedli své pěstitelské umění. Letos bych vyzdvihnul jednu naši novou členku, paví Petru

Nedbálkovou, která přinesla v tašce ukázat své rostlinky. Tuto možnost mají všichni naši členové, ale nikdo ji nevyužívá a je to velká škoda.

společné foto přátel ve službě na výstavě kaktusů dne 6. 6. 2014, zleva: Dobiáš Jan, Lichý Petr, Miketa Jan, Nedbálková Petra, Frýdl František, Lichý Bedřich, Doubrava Jaroslav a Král Lumír

vlevo: první den výstavy 4.6.2014 byl u prodeje rostlin celkem nával, vpravo: část výstavních stolů

Pochválit však musím i všechny ostatní vystavující členy, bez nichž by výstava nemohla proběhnout. Jak už jsem naznačil, uvítal bych, kdyby se do ukázky svých výpěstků zapojilo více našich pěstitelů. Rostliny na výstavě však byly nádherné, v prodeji zajímavé kytičky, takže lze jen konstatovat, že letošní výstava byla úspěšná. Děkujeme všem vystavovatelů, službám, ale i návštěvníkům, kteří se přišli na naše výpěstky podívat. KL

Gymna východního pobřeží Patagonie

Argentina je centrum výskytu gymnokalycií, jejichž populace přechází okrajově do Bolivie, Paraguaye, Brazílie či Uruguaye. Většina výprav na průzkum gymnem zajíždí na západ pod Andy, kde je druhově největší výskyt. Směrem na jih do Patagonie jezdí jen specializované skupiny kaktusářů, mezi něž patří i gymnofilové zkoumající rostliny podrodu *Gymnocalycium*. Tento článek není specializován na odbornou část, ale spíše na přehled navštívených lokalit, abych ukázal, že i směrem na jih rostou zajímavá gymna. Když se vyrazí po příletu do Buenos Aires směrem na jih po Ruta 3, která se line kolem východního pobřeží až k Magellanskému průlivu, objeví se první gymna asi po 300 km u městečka Olavaria.

V rovinaté krajině kolem městečka Olavaria vystupuje několik malých kamenitých kopečků, na kterých roste několik zajímavých druhů kaktusů, mezi nimiž je i ***Gymnocalycium schroederianum* var. *bayense***. V této oblasti jsme navštívili dvě lokality, jednu u Sierra Bayas, druhou u estancie La China. Lokalitu u vesnice Sierra Bayas jsem navštívil vícekrát, naposledy v roce 2013, bohužel tuto lokalitu postihl v roce 2010 silný mráz, a všechny nádherná gymna vymrzly. Nenašli jsme ani malé semenáčky, které se určitě za příznivých podmínek opět objeví. Našli jsme jen několik škaredých, namrzlých notokaktusů či wigginsií, určitě by stálo zato sledovat výskyt *Gymnocalycium schroederianum* var. *bayense* na této lokalitě i v následujících letech. O tomto druhu *Gymnocalycium schroederianum* var. *bayense* jsem už psal v Ostníku č. 416, strana 7-14, leden 2013. Pro případné návštěvníky této lokality, lze sdělit dobrou zprávu, že nedaleko za lokalitou je pěkné ubytování v cabaňas, kde vyrůstá také nový hotel ve stylu starého železničního nádraží, se starou lokomotivou, vagóny, bazénem a zajímavými rostlinami.

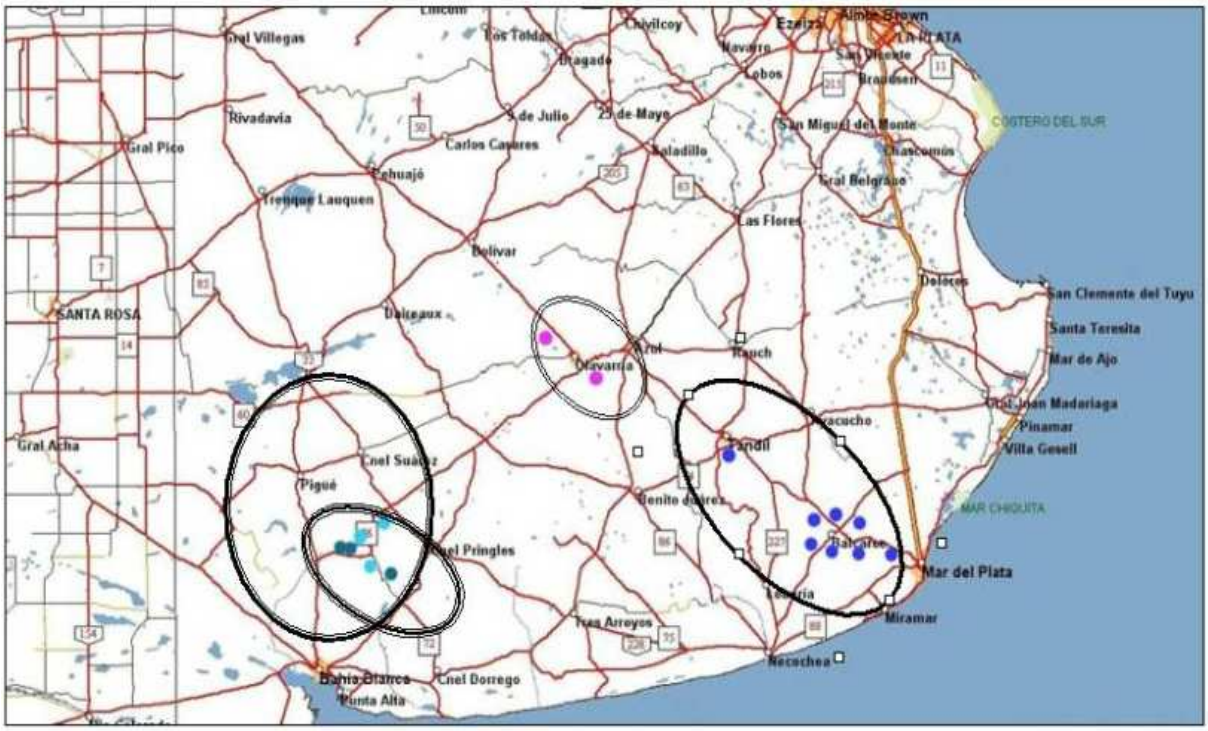

první gymna vyskytující se v provincii Buenos Aires při cestě do Patagonie
uprostřed: *Gymnocalycium schroederianum* ssp. *bayense*
vpravo: *Gymnocalycium reductum* ssp. *leeanum* var. *schatzlianum*
vlevo: *Gymnocalycium reductum* a jeho var. *leucodyction*

Gymnocalycium reductum, KL13-002A, Tournquist

Gymnocalycium gibbosum ssp. *brachypetallum*, KL13-003, Choele Choel, R4, 2 km za elektrárnou

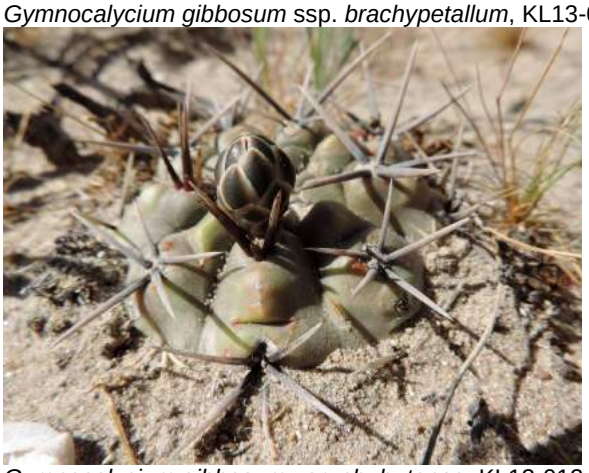

Gymnocalycium gibbosum var. *chubutense*, KL13-012, Playa Doradas, 1 km severně

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-013, Mina Gonzalito, 1 km od křižovatky

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-017, R3, 26 km od Aguada Amarda

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-018, Puerto Madryn, severně

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-019, Puerto Madryn, jižně

Gymnocalycium gibbosum ssp. *ferox*, KL13-037, Digue Florentino Ameghino

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-039, Playa Union, 2 km severně

Gymnocalycium gibbosum ssp. *ferox*, KL13-044, za est. San Miguel

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-004, mezi Choele Choel a Velcheta

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-011, R5, 5 km za Cona Niyeu

G. gib. var. ***c****hubutense*, KL13-014, 2 km od Arroyo los Berros, KL13-015, 5 km západně od Arroyo los Berros

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-042, 2 km za Camarones

Gymnocalycium gibbosum var. ***c****hubutense*, KL13-038, mezi Dolavon a Gaiman

Gymnocalycium gibbosum ssp. *ferox*, KL13-044, za est. San Miguel, KL13-037, Digue Florentino Ameghino

Další druhy se vyskytují v jižní části provincie Buenos Aires, která už spadá do oblasti zvané Patagonie. Rostliny z východního pobřeží, ale i z jižní části pod Andami jsou zařazené do podrodu *Gymnocalycium* (dříve *Ovatisemineum*), sekce *Gibbosa*:

Rod *Gymnocalycium* Pfeiffer ex Mittler

Podrod *Gymnocalycium* (dříve *Ovatisemineum*)

Sekce 1. *Gibbosa*

G. gibbosum (Haw.) Pfeiffer ex Mittler
G. reductum (Link) Pfeiffer ex Mittler
G. chubutense (Speg.) Speg.
G. brachypetalum Speg.
G. platense (Spegazzini) Britton & Rose
G. schroederianum V. Osten
G. schatzlianum Strigl & W. Till
G. borthii Koop ex H. Till
G. striglianum Jeggle ex H. Till

Z Olavarie lze vyrazit do Patagonie prakticky dvěma směry, na jihovýchod přes Tandil do města Balcarce, kde se vyskytuje *Gymnocalycium schatzlianum*. Wolfgang Papsch zařadil tento druh jako *Gymnocalycium reductum* ssp. *leeanum* var*. schatzlianum.* Na druhou stranu směrem jihozápad roste kolem města Tournquist *Gymnocalycium reductum* a jeho variety.

V roce 2010 jsme vyrazili z Olavarie na jihovýchodní okružní cestu přes Tandil, Balcarce, Bahia Blanca a následně na jih do Patagonie. Asi 8 km za Tandil, odbočujeme podle instrukcí u patníku 158 na prašnou cestu, kde je na konci cesty nějaká opravna strojů nebo ranč El Rancho de Popy. Odsud je výchozí bod na kopec, kde má růst ***Gymnocalycium reductum* ssp. *leeanum* var. *schatzlianum***. Vylézám až na vrchol, ale žádná gymna jsem nenašel, všude jen *Wigginsia sessiliflora a Notocactus submammulosus*. Kromě zmíněných kaktusů zde roste na skalách spoustu nádherných trsů *Tillandsia bergerii*, jedna z mála tilandsií, které nerostou na stromech či keřích, ale na zemi. Dále zde rostly nádherné rostliny, které jsem si nafotil jako *Trifurcia lahue, Pavania hastata, Cypella herbertii, Passiflora caeruela, Clematis montevidensis* a další zajímavosti. Lokalita velmi pěkná, ale nesplnila moje očekávání, přitom sežrala spoustu času.

Úplně stejná situace je i na další lokalitě asi 10 km před Balcarce. Opět vylézáme až na vrchol kopce, prohledáváme ho křížem krážem, ale gymna žádná. Navíc jsem málem na skále šlápnul na hada, nebyl sice velký, ale mohly nastat velké problémy, vše dobře dopadlo. Hledáme typovou lokalitu nad závodní dráhou, ptáme se několika místních osob, ale mladí lidé o závodní dráze nic neví. Blíží se večer a musíme hledat místo na nocování. Nad městem je přírodní park, kde se dá kempovat. Je zde nádherný výhled na celé město, o půlnoci jsme zde sledovali nekončící silvestrovský ohňostroj.

Ráno vyrážíme na návštěvu typové lokality nad závodní dráhou v Balcarce, kterou jsme našli na druhé straně města. Teprve tato lokalita přinesla ovoce, konečně jsme našli tři rostliny *Gymnocalycium schatzlianum* (foto na zadní straně), ale i ty nás hodně potěšily. Rostly na skalách úplně nahoře na tzv. lomové hraně, než se vystoupí na rovný, jakoby stolový povrch kopce. V Balcarce jsme navštívili automobilové muzeum, pojmenovaném na počest Juan Manuel Fangio, který byl nejúspěšnější argentinský závodník, v padesátých letech vyhrál pětkrát F1. Velmi pěkné a zajímavé, určitě stojí muzeum za shlédnutí.

Pokračování příště - Lumír Král

Gymnocalycium sp. Cand. Hig.

V letošním červnu mi Vlastik Soukup přenechal 3 semenáčky této trpasličí rostlinky, které dorůstají jen velikosti do šestky květináčků. Je příbuzná s *Gymnocalycium interextum*, ale jestli je to rostlina čistá, nebo hybridní těžko říct. Na obrázcích vypadá každý semenáček jinak a také trnů má poskrovnu. Nezbývá než počkat, zda se v Argentině znova najdou. Zkratka Cand. Hig. by snad měla značit Candelaria, Higuerita, prov. Cordóba v Argentině. Semínka nabízel Kohres.

Jinak jsou to celkem hezké a nenáročné rostlinky, které pro svou velikost ocení zejména okynkáři. Jen musíme respektovat že nesnášejí celodenní úpal na jižním okně. Spolu s jinými malými druhy gymnokalycií můžeme vytvořit hezkou a zajímavou nenáročnou sbírku. Dnes se nám nabízí skutečně pestrá škála zajímavých druhů a jejich variet, stačí jen vzpomenout gymnokalacia: *andreae, bruchii, berchtii, fischeri, natalie, mezopotamicum, moroense* a doplnit je menšími *anisitsii, mihanovichii* a *friedrichii*. Pak když to zakvete, pastva pro oči i duši.

Vladislav Žyla

Kipengere Range po dvou letech

Poslední věta v článku o pohoří Kipengere (CACTACEAE etc. 2/2012, str. 54 - 57) jasně naznačila, že toto pohoří budu chtít znovu navštívit. Uplynuly dva roky a přání se změnilo ve skutečnost. Tentokrát jsme byli rozhodnuti pro cestování v období sucha, a tak termín expedice byl ustanoven na červenec 2014. Plni očekávání jsme vyrazili na trasu, která téměř kopírovala cestu z ledna 2012. Ale jelikož pro pobyt v Tanzanii jsme vyčlenili celý měsíc, přidali jsme do itineráře i dříve nenavštívené, poměrně opuštěné hory v okolí města Iringa. Ovšem zpět k pohoří Kipengere. Již příjezd do oblasti jižní Tanzanie byl pro nás překvapující tím, že v místech kde jsme minule přejížděli hluboké řeky, nás čekala vyschlá a kamenitá řečiště. Na lokalitách, kde dříve byly mokřady a bažiny zůstaly jen vyprahlé planiny. Bylo tedy jasné, že některé rostliny patrně vůbec neuvidíme a třebaže jsme z poslední cesty měli GPS data například na nově objevenou ***Resnova* ssp.,** tak v místech která jsme důvěrně znali, nebylo z botanického hlediska zhola nic.

Příjezd do podhůří byl tedy nekomplikovaný a až pozoruhodně snadný. V nižších partiích pohoří hojně kvetly paličkovité pryšce či ***Kleinia picticaulis*** a ke kvetení se chystaly i ***Aloe chabudii***. Na loukách a planinách dokvétaly ***Chlorophytum subpetiolatum*** i ***Chlorophytum affine***, kdy stvoly byly obaleny množstvím plodů. Hojně se vyskytující rostliny ***Huernia aspera*** měly nasazeny plody, ovšem jednotlivá tělíčka byla značně seschlá. Také dva ze tří druhů zde rostoucích sansevierií byly seschlé natolik, že fotografie ani nelze reprodukovat.

Kleinia picticaulis

Monadenium echinulatum

Na každé botanické expedici mě některá z rostlin „nadchne“ a tentokrát to byla monadenia. Již první pohled na květy mě upoutal. Věděl jsem, že se jedná o něco z pryšcovitých, ale s přesným určením mi museli pomoct až odborníci ze „Zel(e)ného listí“ z Plzně. ***Monadenium echinulatum*** roste ostrůvkovitě na mnoha místech jižní a střední Tanzanie a na každé lokalitě mají tato monadenia malinko odlišný květ. ***Monadenium echinulatum*** jsou byliny se zhrublým stonkem, dosahují až 30 cm výšky, ovšem v Kipengere byly rostliny jen asi 15 - 20 cm vysoké. Při poranění, podobně jako ostatní pryšce, roní lepkavé a jedovaté mléko. V červenci kvetly téměř všechny rostliny na lokalitě, ovšem listy neměla ani jedna z nich.

V jednom poměrně nepřístupném kaňonu jsme narazili na nesnadno zařaditelnou aloi. Rostliny měly poléhavý až visící kmínek a vyskytovaly se na téměř kolmých skalách v těsné blízkosti malého vodopádu. Růžice taxonu byla poměrně řídká a tvořily ji asi 60 cm dlouhé, tmavě zelené listy. Květní stvol byl vzhledem k rozměrům růžice krátký, jen asi 30 cm vysoký, nevětvený a hrozen tvořily temně šarlatové květy. Až po návratu a konzultacích jsme dospěli k závěru, že se jedná o izolovanou, extrémně severně rostoucí populaci ***Aloe mawii***.

Samozřejmě, že jsme chtěli „zkontrolovat“ lokality těch nejúžasnějších rostlin, které jsme na předchozí cestě našli. Z orchidejí, cibulovin i travin zbyly jen seschlé listy. Takzvaně „na jistotu“ jsme šli na lokality ***Aloe nuttii*** a ***Aloe leedalii*** a na tomto místě jsme pro jeho vyjíměčnost i přespali. Ranní probuzení při necelých +5 °C stálo za to (změřeno teploměrem se záznamem). Přes den teplota šplhala až ke čtyřicítce, což bylo na rostlinách patrné. Oba taxony aloí byly enormně seschlé a v případě ***Aloe leedalii*** byly živé části listů jen jako neznatelný, nazelenalý střed růžice. Pěstitele těchto klenotů bude jistě zajímat, že oba taxony rostou jak v období sucha tak i za dešťů zcela či částečně ve skrytu travin, rozdíl mezi denní a noční teplotou je jistě více než 30 °C a husté ranní mlhy jsme zaznamenali i tzv. období sucha.

Oblast jižní Tanzánie a severního Malawi je natolik kouzelná, že věřím i ve třetí návštěvu tohoto regionu ...

Roman Štarha (www.aloes.wz.cz)

Pobeskydí 2014

Po roce jsme se opět setkali poslední víkend v červnu (27. - 29. 6. 2014) ve Frýdlantu nad Ostravicí, v rekreačním středisku Budoucnost. Jestliže se v posledních letech počet účastníků na setkání ustálil v průměru kolem 120 - 140 lidí, tak letos se přijelo podstatně méně přátel něž v předešlých letech. A bylo to poznat, přijelo totiž jen kolem 100, většinou pravidelných účastníků. Objevili se i nové tváře, kteří zde byli poprvé, jestli se jim zde líbilo a přijedou i příště už záleží jen na nich. V letošním roce nám přálo i počasí. Bylo pěkně, sluníčko předešlé chladné dny vyhřálo, teplé večerní posezení u pivečka a grilovaného masíčka bylo velmi příjemné.

Sobotní přednáškový den začal podle plánu v 9. hodin a vystřídalo se několik známých našich i zahraničních přednášejících. Dopoledne i odpoledne proběhlo vždy po pěti přednáškách a celý přednáškový cyklus skončil asi v 18.30 hodin. Tentokrát jsme si vyslechli nádherné přednášky: **Štarha Roman** (CZ) - Flora Djibouti 2014, **Matuszewski Grzegorz** (PL) – Mexiko, **Bercht Ludwig** (N) - Národní parky USA, **Kolařík Jiří** (CZ) - Chile 2014**, Šnicer Jaroslav** (CZ) - kaňonem na valdezky, **Odehnal Josef** (CZ) - Peru 2014, **Záhora Jaroslav** (CZ) - kvetoucí echinofosulokaktusy, **Zavadil Vít** (CZ) - variabilita *Neobesseya cubensis*, **Heřtus Pavel** (CZ) – Ekvador, **Matuszewski Grzegorz** (PL) – Chile. Některé přednášky byly poněkud delší, než jsme byli v posledních letech zvyklí, takže jsme nemuseli využít připravené rezervy. Přednesené přednášky byly nádherné, doplněné kvalitním, odborným výkladem. Všem přednášejícím za předvedení svých prezentací moc děkujeme, myslím si, že si je všichni užili. Večer se většina účastníků rozjelo do svých domovů, tradičně zůstalo jen pár skalních přátel ze vzdálenějších míst. Možná to bylo i tím, že v televizi probíhalo MS ve fotbale, na které se i zbývající osoby dívali v místní restauraci. Podle přítomných účastníků bylo letošní sympozium slabší na účast, ale připravený program byl tradičně dobrý a všem se na Budoucnosti líbilo. Pobeskydí 2014 skončilo, ať žije Pobeskydí 2015.

přednášející obdrželi na památku Upomínkový list a keramickou plaketu s nápisem Pobeskydí 2014 a vyobrazením indiánského bůžka s kaktusem, zde Ing. Chvastek ocenění předává Dr. Vítu Zavadilovi

další letošní přednášející, shora a zleva: Šnicer Jaroslav, Štarha Roman, Bercht Ludwig, Heřtus Pavel, Kolařík Jiří, Matuszewski Grzegorz, Odehnal Josef, Záhora Jaroslav

Sedmdesátník Jaroslav Procházka

Jak ten čas letí. Je to už přes dvacet let, co k nám s přednáškou prakticky každý rok zavítal dobrý kamarád z Brna, nestárnoucí Jaroslav Procházka. Nikdo by mu nehádal sedmdesát let, ale čas letí pro všechny stejně. Takže letos v srpnu dopadl sedmý křížek i na Jardu Procházku. S pěstováním kaktusů začal už v šedesátých letech, jeho specialitou jsou především gymnokalycia, ale zabývá se i jinými rody jako *Turbinicarpus, Mediolobivia, Maihuenia, Pterocactus* a další. Dlouhá léta byl předsedou sekce pěstitelů gymnokalycií. Prakticky byl jeden z prvních Čechů, kteří vycestovali za kaktusy na jejich přirozené lokality. V Ostravě míval každoročně v lednu přednášky, zajišťoval nám zahraniční přednášející na setkání kaktusářů v Pobeskydí nebo na ostravské setkání gymnofilů apod.

vlevo: Bedřich Lichý a František Frýdl diskutují nad pařeništěm s kaktusy
vpravo: Lumír Král předává oslavenci Jaroslavovi Procházkovi drobné dárky

vlevo: oslavenec Jaroslav Procházka, vpravo: gratulanti Bedřich Lichý a Ing. Rudolf Frélich

Na jeho chalupu v Doubravníku mu přijelo popřát v neděli 3. 8. 2014 i několik Ostravských kaktusářů, mezi gratulanty byli např. př. Frýdl, Král, Lichý, ale i kaktusář z Prostějova Ing. Frélich. Za dlouholetou spolupráci byl oceněn titulem Čestný člen KK v Ostravě. U jednoho stolu pod pergolou nebo ve skleníku a nad pařeništi se diskutovalo samozřejmě o kaktusech. Jednoznačně lze konstatovat, že to byly velmi příjemně strávené oslavy. Přejeme našemu oslavenci hodně zdraví, štěstí, spokojenosti a především hodně pěstitelských úspěchů se svými milovanými pichláči.

Informace

--- **13. 9. 2014** - **Plzeňské kaktusářské kolokvium.** XV. sympozium o kaktusech a sukulentech „Plzeňské kaktusářské kolokvium“ se koná 13. září 2014 v kulturním zařízení ÚMO 2, Plzeň – Slovany, Šeříkova ulice.

--- **13. - 14. 9. 2014 – Výroční členská schůze Notosekce** se uskuteční v prostorách TJ Sokol Prštice.

--- **13. 9. 2014 – XV. Jesenné stretnutie kaktusárov v Trnave**. KKS ISLAYA Trnava pořádá XV. Podzimní setkání kaktusářů v Trnavě se bude konat v Strednej poľnohospodárskej škole na Zavarskej ulici č. 9. Začíname od 8:00 hod. burzou.

--- **27. 9. 2014 – Zamykání sezóny v Chrudimi.** Tradiční setkání kaktusářů z celé republiky a okolních zemí, tradičně poslední sobotu v září, od 8 hodin budou otevřeny skleníky u Pavlíčků. Dopoledne začíná burza rostlin od 10 do 14 hod. v sále jídelny bývalé Transporty. Odpolední program od 14.30 hod s mini přednáškami v důstojném prostředí Spolkového domu v Chrudimi, večer Cactus párty.

--- **4. - 5. 10. - Mezinárodní 27. podzimní setkání pracovní skupiny ECHINOCEREUS**. **KPKS Roudnice nad Labem** si vás dovoluje pozvat na mezinárodní Setkání pracovní skupiny ECHINOCEREUS.

--- Aktualizované informace najdete na internetových stránkách Klubu: **www.pavko.cz/kko**

--- Informace na naše www stránky zasílejte administrátorovi na e-mail: **klouda@iol.cz**

--- Informace také na osobních stránkách předsedy: **www.lumirkral.webnode.cz**

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17. hodin, ve **Stanici přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalovova ulice, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: **lumir.kral@seznam.cz**

Adresy autorů:

Král Lumír, e-mail: lumir.kral@seznam.cz
MUDr. Plesník Vladimír
Štarha Roman, e-mail: xin.xiu@email.cz (www.aloes.wz.cz)
Žyla Vladislav, e-mail: vladozyl@seznam.cz

OBSAH – ZÁŘÍ 2014

Z naší činnosti	98	Gymna východního pobřeží Patagonie	104
Obrázky našich členů	98	*Gymnocalycium* sp. Cand. Hig.	106
Klub kaktusářů v Ostravě - 60 let	98	Kipengere Range po dvou letech	106
Z literatury	99	Pobeskydí 2014	108
Zájezd na Plzeňsko 2014	101	Sedmdesátník Jaroslav Procházka	110
Výstava kaktusů 2014	102	Informace	111

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, září 2014
Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 605058070.
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021

Gymnocalycium reductum ssp. *leeanum* var. *schatzlianum,* KL10-005, Balcarce, nad závodní dráhou

Gymnocalycium gibbosum ssp. *brachypetallum*, KL08-005, General Conesa, 5 km sev. Ruta 251

Trifurcia lahue

Cypella herbertii

Pavonia hastata

Tillandsia bergerii